

Eduard
Comabella

Eduard
Comabella

del 3 al 26 de juliol de 2009

Organització:

Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres
Jaume Simon

Edició del catàleg:

Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres

Disseny gràfic i maquetació:

Centredigital *disseny de comunicació*

Text:

Gisela Martínez
Pere Pascual

Assessorament lingüístic:

Acadèmia Blancafort

Fotografies:

Quim Bertran (*pàg. 6*) Exposició al Casal de Llavaneres el 1987 amb
Montse Mora i Gisela Martínez, presentats per Enric Roma.

Toni Canal, Arxiu Municipal de Mataró. Fons MataróEscrit. (*pàg. 4 i 6*)
Eusebi Escarpenter (*pàg. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21,*
26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34 i 35)

Xavier Roma (*pàg. 8, 9, 19, 22, 23, 24, 25 i 29*)

Agraïm a l'Institut Municipal d'Acció Cultural de Mataró les facilitats que
ens ha donat per a les fotografies d'aquest catàleg.

Impressió:

Gràfiques Llavaneres

Dipòsit legal:

B-29906/2009

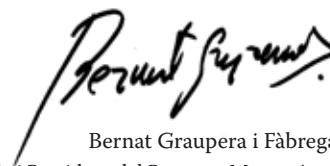
Dins el marc de la Festa Major de la Minerva, el Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres organitza una exposició en record de l'Eduard Comabella per tal de donar a conèixer la figura d'aquest artista tan vinculat a la nostra població.

L'Eduard va viure molts anys a la casa familiar, coneguda com a Can Tries, magnífica masia del segle XVI situada al barri de la Vall. La casa presenta detalls molt interessants, com el portal rodó de pedra picada a l'entrada o, al menjador, la pica rentamans de marbre blanc, amb la imatge de Neptú, per on brolla l'aigua de mina i l'escala amb la barana de fusta tallada que porta al primer pis. Totes les llindes interiors són de pedra, així com també les finestres, que conserven els festejadors. Finalment trobem les golfes on l'Eduard tenia instal·lat el seu estudi i des d'on accedia a una petita, però molt interessant torre de guaita. Aquí hi criaven les òlibes, un ocell especialment estimat per l'Eduard, i des d'aquí albirava, imponent dalt del turó, l'antiga església parroquial.

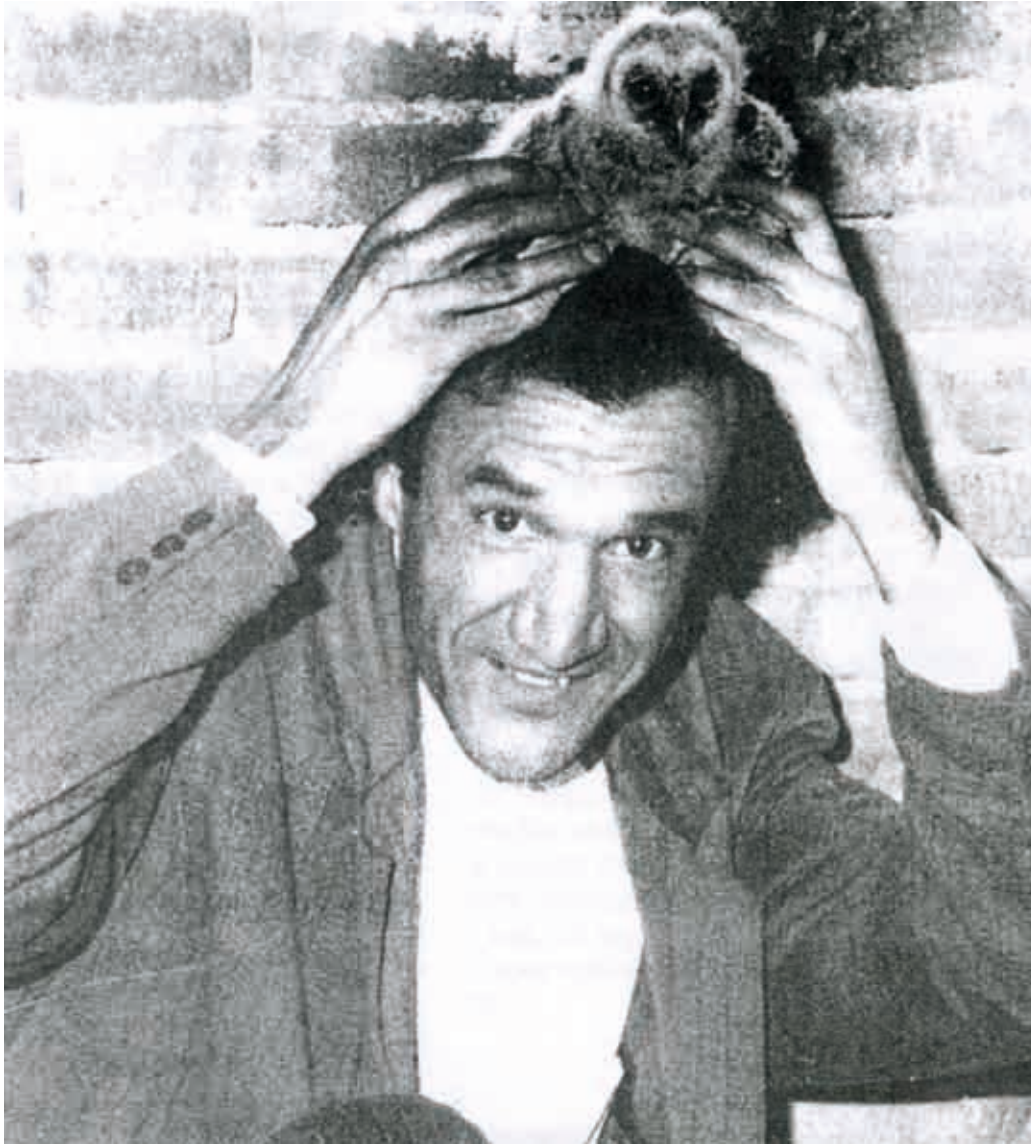
Des de segles Can Tries va ser una de les cases importants de la nostra població, com Can Catà de la Vall, Can Lloreda, Can Nadal, Can Catà de la Torre, etc. Els seus propietaris formaven part del consell de la Universitat de Llavaneres i de la junta d'obra de la parròquia, com era el cas, per exemple, de Bartomeu Tries, que va ser batlle de la població el 1573.

La casa, els camps que l'envoltaven, els caminets que s'endinsaven cap al bosc o l'església del cementiri van ser elements molt importants en la vida i en l'obra de l'Eduard. Però ell també va participar en activitats culturals al poble, especialment al Casal, on va realitzar diverses exposicions. L'any 1987, juntament amb Gisela Martínez, va realitzar una desena llarga de quadres diferents com a recordatori per a les colles assistents a la III Trobada de Gegants.

Com a alcalde i president del Patronat Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres vull fer arribar el meu agraïment a la família de l'Eduard, als particulars i a les institucions que ens han cedit les seves obres i que han fet possible aquesta exposició i aquest catàleg. També a Jaume Simon i a l'equip del Museu Arxiu per l'organització. A tots ells, el meu reconeixement més sincer.

Bernat Graupera i Fàbregas
Alcalde i President del Patronat Museu Arxiu
de Sant Andreu de Llavaneres

**Blaus,
Grocs i
marietes**

Barcelona, 14 de juny de 2009

Estimat Eduard,

Les parets de les cases dels teus amics tornen a estar despullades dels seus comabelles, que aquest cop han anat al Museu Arxiu de Llavanes. Algú s'ha entossudit a fer pública la teva obra.

I a mi m'han demanat que escrigui sobre tu, ja que et coneixia.

No en sé prou com per fer una anàlisi del teu treball més enllà del que és obvi o aparent. És fàcil parlar del teu recorregut pels ismes, de vies obertes incipientment explorades, de canvis d'expressió. Podria estudiar en cada pintura el tema, la composició, el color, els materials. Puc analitzar i catalogar les etapes. Hi puc trobar referents d'altres pintors coneguts. Però encara no he trobat la manera d'explicar la teva pintura.

Podria ajudar-m'hi pensar que vivies a la torre d'un castell, allà dalt, sol, envoltat d'alzines, pins i xiprers, sentint el pas de les estacions.

Recordo els matins humits però assolellats a Llavanes, quan em portaves maduixes acabades de collir mentre fèiem el camí cap al tren en el teu Citroën Visa. Jo aleshores estudiava a la Facultat de Belles Arts i estava convençuda de saber-ho tot.

Alguna tarda d'estiu caminàvem pel bosc i al final del camí sèiem en una roca per veure l'espectacle de la natura. Tu l'anomenaves "el teatre". En marxar, et posaves dret, alt i prim, la roba arrugada, i un munt de formigues i escarabats ja havien decidit viure a

les butxaques de la teva jaqueta.

Recordo les olors.

Però tot això no m'ajuda a explicar la teva pintura.

Poques paraules. No recordo converses sobre temes d'art (més aviat en fèiem broma) Tan sols deies "això... és bo, això" per dir que una obra t'agradava. Tampoc recordo que fossis un gran lector (els full escrits anaven millor per als teus collages) ni un cinèfil, tot i que apareixes en una "pel·li" com a actor i director. Però a l'hora de pintar, l'obra sortia. Una línia, un traç amb grafit, una taca, una mica de pols de marbre, un pèl de blauet i ja està!

"Pintar... és difícil pintar" deies.

"Ja ho sé. Com pot ser que no aconsegueixi els teus blaus i els teus grocs si utilitzem els mateixos pigments?"

El teu estudi era una pintura en la seva totalitat. Parets, terra i sostre eren plens de taques, papers estripats, pigments, cartrons, fustes, carbonets, guixos, pots de làtex, culleres i forquilles, tubs de pintura... Jo havia de ser hàbil per diferenciar l'obra en què estaves treballant de la resta d'objectes, sobretot quan utilitzaves el terra com a suport.

Hi havia pinzellades fins i tot als vidres de la finestra. Sovint, en obrir-la, vèiem passar l'òliba que havia niat a la torre, que era prop de l'estudi. A poc a poc i en silenci ens hi acostàvem per mirar. Jo mai no

havia vist aquells animalons tan de prop. La mare era enorme i blanca i els petitons tenien plomes de cotó fluix. També volien ser a prop teu.

Des de la finestra, com el marc d'un quadre, veies el cementiri, el xiprer i la lluna, o era un xiprer-lluna?

Puc explicar el misteri del xiprer i la lluna, però encara no sé explicar el misteri de la teva pintura.

No parlàvem d'amors passats ni de futurs, tot i que jo sé que algú et va trencar el cor.

Això tampoc no m'ajuda. Aleshores, què explicaré als companys de Llavanes? Com els puc dir que el teu art és autèntic, precisament, perquè ho sé i no puc explicar? Que puc percebre quelcom d'espiritual en cada pintura, de forma contundent. Que és aquest el fil conductor?

Què en sé jo, de la teva tristesa i de la força invisible que des d'algun lloc de l'univers arriba a les teves mans per fer els teus blaus i els teus grocs!

No calen les paraules. Ho saben les òlibes i els ratolins que niaven al teu costat. Ho sap la marieta que s'amaga sota la solapa de la teva jaqueta.

Per això tots volem ser a prop teu.

Gisela Martínez

Eduard Comabella essència d'artista

"L'art que és matèria mental, sols arribarà a ésser una idea sòlida, si neix al cor de l'artista. La intel·ligència li brolla dels sentits, la funció dels quals és revifar, per l'emoció, la intel·ligència dels altres cors."

Antoni Llena

Hi ha conceptes que, per la seva complexitat o característiques etèries, són difícilment definibles amb paraules. Llavors, l'exemple i el paral·lelisme n'esdevenen quasi epítets i són els millors elements per a la seva comprensió. És el cas dels conceptes art / artista, que troben l'exemple definitori perfecte en Eduard Comabella. I això queda demostrat en aquesta exposició de caire antològic del Museu Arxiu, al seu poble, Sant Andreu de Llavaneres, que completa i complementa la celebrada a començaments d'any a les mataronines sales de Can Palauet.

No sé si l'Eduard Comabella va començar a pintar per casualitat, per matar l'avorriment o per imitar o fer record del pare, que era pintor afeccionat. Sigui com sigui, la pintura va penetrar dintre seu i esdevingué motor i guia de tota la seva vida. Un motor que va apurar al màxim de revolucions en cadascuna de les marxes / èpoques que conformen la seva trajectòria pictòrica i que ara, amb la perspectiva del record i del tems passat, se'ns ofereixen diàfanes als nostres ulls.

L'Eduard comença amb el paisatge quasi per obligació, com tocava en aquell temps. Però el seu paisatge no és l'habitual de connotacions olotines. Són imatges properes, amb intensos colors de caire primari, el que estructura uns treballs de clara arrel fauvista i amb referències evidents a Cézanne i a Van Gogh. Els escassos coneixements tècnics inicials són ràpidament superats per una habilitat gestual i una distribució espacial dels elements cromàtics que donen a la pintura de Comabella un caràcter que es mantindrà ferm al llarg de tota la seva trajectòria i que li proporcionarà perdurabilitat, allò que ha permès que, a hores d'ara, mantingui personalitat i vigència.

L'evolució dels seus paisatges, cada vegada més establerts en una distribució cromàtica en geometria d'espais, l'ha de portar indefectiblement a l'abstracció més pura, però en el salt impossible

hi ha la passera dels seus "creuats", a bon segur una de les etapes més personals i inquietants. Els seus camps, arbres i cases, es difuminen en les formes i es transformen en espais geomètrics humanitzats, en personatges batejats com a "creuats". Són exercicis majestuosos d'equilibri en la forma i en el color, alhora que suposen un punt d'investigació i de provatura en tons i textures nous i el seu darrer apropament a la figuració referencial.

Per això, l'abstracció apareix com una conseqüència ineludible. Una abstracció bàsicament plana, de grans espais amb colors essencials acompanyats d'un senzill contrapunt d'equilibri, en què el nom de Rothko, que el va encisar en una visita a Londres, hi té molt a veure. Són els moments que s'estableixen els dos colors mítics, i ja per sempre batejats amb el seu cognom, el "blau Comabella" i el "groc Comabella", que si bé ja apuntaven abans, ara assoleixen un gran protagonisme. Unes tonalitats intenses, de forta densitat, que conformen un pol d'atracció irresistible per a qualsevol espectador.

L'abstracció, de mica en mica, va perdent rigidesa geomètrica per endinsar-se per verals d'una certa deconstrucció a l'estil tachista de Dubuffet, cosa que portarà Comabella de manera indefectible a la seva darrera i més personal època.

És evident que tota la seva evolució venia marcada per uns trets essencials de sensibilitat, bellesa i poesia, amb el toc aspre d'una solitud incompresa que afegia el punt d'una eterna desesperança, sense caure mai en l'amargor. En aquests moments Comabella sembla haver trobat la seva pròpia realitat; per això la seva obra perd a marxes forçades les petites concessions a l'espectador.

Així, la por de si mateix, que massa vegades el feia dulcificar obres de forta empremta, deixa pas a l'absolut convenciment de la necessitat que cal presentar-se en la nuesa i renunciar a la intel·ligibilitat fàcil. Un pas difícil, ja que l'obligava no

tan sols a l'afermament de la seva obra, sinó també a l'absolut convenciment interior d'aquesta obra.

És aquesta la plenitud de Comabella; la seva veritat més nítida. Formes, textures, materials, icones, colors, van teixint una estructura artística d'un final únic i tràgic, el que marca la possibilitat de poder aconseguir la llibertat definitiva. És aquesta una obra dura, punyent, colpidora, sense concessions, que sacseja consciències i esclata aconseguint el punt àlgid de comunicació personal del més íntim. Un punt que, passats vint anys, segueix essent vigent i absolutament actual, en el camp personal i en l'artístic.

"Arriesga Harry", era la frase encoratjadora que teixien entre Eduard Comabella i el seu amic Pep Suari quan treballaven plegats i apareixia l'ombra del dubte. La resposta era sempre la mateixa: el risc. En aquest caminar arriscant sempre, Comabella va tancar etapes a mida que les esgotava i va evolucionar, tot creixent com a artista, fins arribar al punt d'un no retorn.

La idea sòlida nascuda en el seu cor ens ha fet revifar, amb emoció, la intel·ligència adormida en els nostres. Aquesta exposició ens ofereix la possibilitat de poder gaudir, en l'enyor, de l'essència pura d'un gran artista que havia caigut en l'oblit i que ara podem recuperar en tota la seva plenitud.

Sigués on siguis, gràcies Eduard.

*Pere Pascual, crític d'art
Mataró, juny de 2009*

L'habitació de Van Gogh - 1973 - oli sobre tela - 32 x 40 cm - col·lecció Montserrat Bertran

Homenatge a Van Gogh - 1970 - dibuix a color sobre paper - 10.5 x 10 cm - col·lecció família Pascual-Yuste

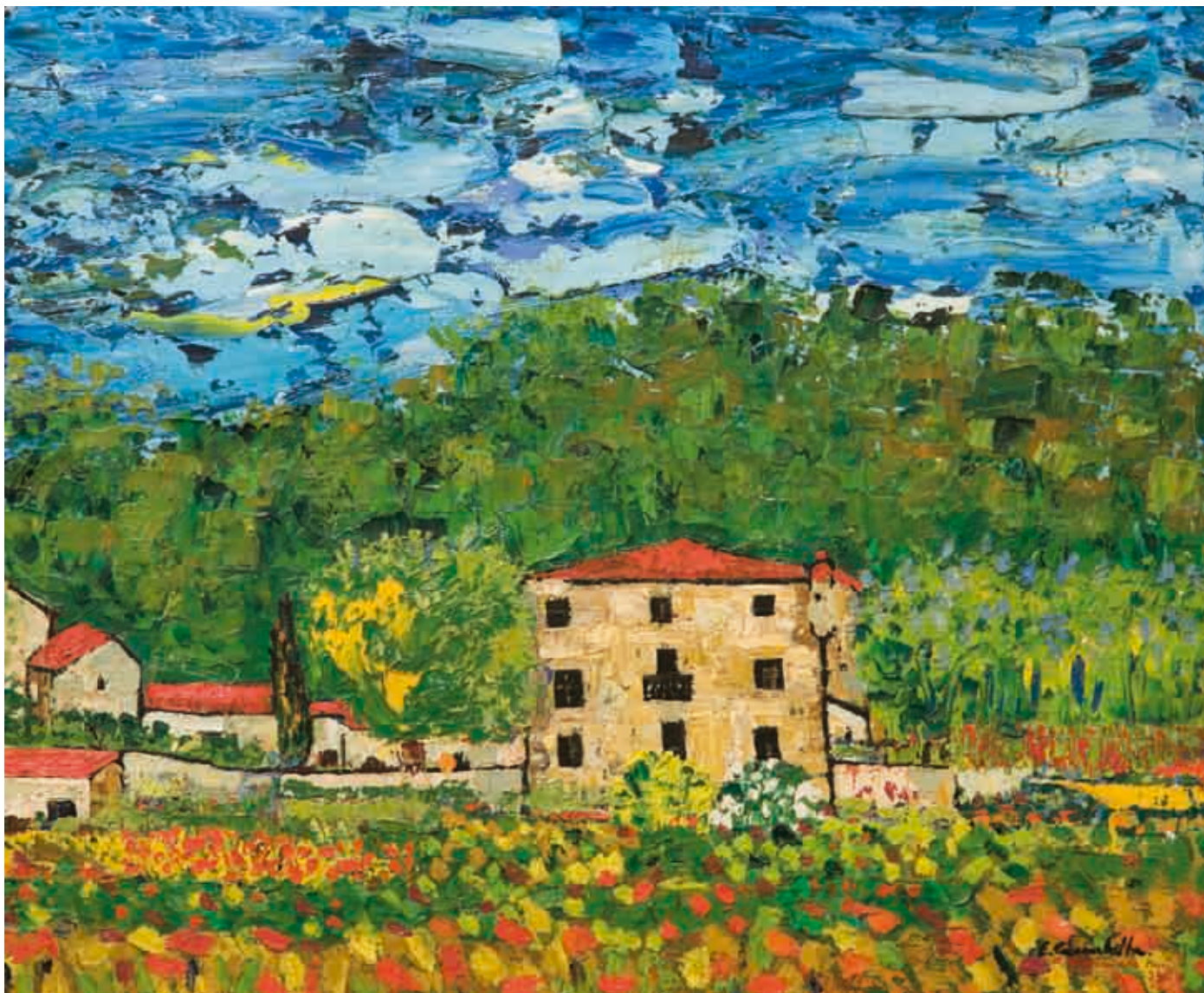

Casa de Llanerres - 1974 - oli sobre tela - 48.5 x 63.5 cm - col·lecció Rosa Comabella

Dia de treball al camp - 1977 - ceres sobre paper - 14.5 x 15 cm - col·lecció particular

Camps de blat - c. 1976 - oli sobre tela - 60 x 73 cm - *col·lecció Marta Duran*

Taula - 1988 - mixta sobre tela - 56 x 75 cm - *col·lecció Monreal*

136 amb groc - 1981 - acrílic sobre tela - 100 x 100 cm - *col·lecció Matías Lizana*

Creuat - 1976 - mixta sobre cartró - 54.5 x 45.5 cm - *col·lecció particular*

El cavall blau - 1976 - oli sobre tela - 55 x 46 cm - *col·lecció Pujol-Camins*

Creuat - 1977 - mixta sobre tela - 56 x 48 cm - *col·lecció particular*

La Victòria - 1979 - oli sobre fusta - 42 x 37 cm - col·lecció Miquel Lluch

Escenografia per a "Petit niu d'amor" - 1980 - acrílic sobre tela - 65 x 100 cm - *col·lecció Simon Vilert*

Sense títol - 1984 - mixta sobre paper - 78 x 108 cm - *col·lecció Marta Reniu*

Gegants - 1987 - mixta sobre paper - 113 x 75.5 cm - *col·lecció Gisela Martínez*

Sense títol - s/d - mixta sobre tela - 100 x 100 cm - *col·lecció particular*

Sense títol - 1987 - mixta i collage sobre cartró - 155 x 110 cm - *col·lecció Simon Vilert*

Eduard Comabella

Museu Arxiu
Carretera de Sant Vicenç, 14
Can Caralt
08392 Sant Andreu de Llavaneres

AJUNTAMENT DE
SANT ANDREU DE LLAVANERES